

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

12. december 2002 *

I sag C-5/01,

Kongeriget Belgien ved A. Snoecx, som befuldmægtiget, bistået af avocats L. Levi, G. Vandersanden og J.-M. de Backer, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved G. Rozet, som befuldmægtiget, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

* Processprog: fransk.

angående en påstand om annullation af Kommissionens beslutning 2001/198/EKSF af 15. november 2000 om Belgiens statsstøtte til fordel for jern- og stålvirksomheden Cockerill Sambre SA (EFT 2001 L 71, s. 23),

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, M. Wathelet, og dommerne C.W.A. Timmermans, D.A.O. Edward (refererende dommer), P. Jann og S. von Bahr,

generaladvokat: C. Stix-Hackl

justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at parterne har afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 2. maj 2002,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 12. september 2002,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved stævning indleveret til Domstolens Justitskontor den 8. januar 2001 har Kongeriget Belgien i medfør af artikel 33, stk. 1, KS anlagt sag med påstand om annullation af Kommissionens beslutning 2001/198/EKSF af 15. november 2000 om Belgiens statsstøtte til fordel for jern- og stålvirksomheden Cockerill Sambre SA (EFT 2001 L 71, s. 23, herefter »den anfægtede beslutning«).

De relevante retsregler

EKSF-traktaten

- 2 I artikel 4 KS fastsættes:

»I overensstemmelse med bestemmelserne i denne traktat ophæves og forbydes følgende inden for Fællesskabet som uforeneligt med fællesmarkedet for kul og stål:

[...]

- c) tilskud eller anden støtte ydet af staterne eller særlige byrder pålagt af dem, i hvilken som helst form dette sker

[...]«

- 3 Artikel 15, stk. 1, KS bestemmer:

»Kommissionens beslutninger, henstillinger og udtalelser skal begrundes og henvise til de udtalelser, som skal indhentes.«

- 4 Artikel 95, stk. 1, KS bestemmer:

»I alle de tilfælde, som ikke omhandles i denne traktat, og hvor en beslutning eller en henstilling fra Kommissionen forekommer nødvendig for inden for rammerne af det fælles marked for kul og stål og i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 5 at virkeliggøre et af Fællesskabets mål, således som de nærmere er angivet i artikel 2, 3, og 4, kan sådan beslutning træffes eller sådan henstilling vedtages efter samstemmende og enstemmig udtalelse fra Rådet og efter høring af Det Rådgivende Udvalg.«

Beslutning nr. 2496/96/EKSF

- 5 Kommissionens beslutning nr. 2496/96/EKSF af 18. december 1996 om fælleskabsregler for støtte til jern- og stålindustrien (EFT L 338, s. 42, herefter »sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien«), der er vedtaget på grundlag af artikel 95 KS og gældende fra den 1. januar 1997 og indtil den 22. juli 2002, fastlægger de betingelser, hvorunder støtte til jern- og stålindustrien, der finansieres af en medlemsstat, af lokale forvaltninger eller ved hjælp af statsmidler, kan betragtes som forenelig med fællesmarkedets tilfredsstillende funktion.
- 6 Artikel 1 med overskriften »Principper« i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien lyder:

»1. Støtte til jern- og stålindustrien, der finansieres af en medlemsstat, af lokale forvaltninger eller ved hjælp af statsmidler under enhver form, kan — uanset om den er sektorbestemt eller ej — kun betragtes som fællesskabsstøtte og dermed som forenelig med fællesmarkedets tilfredsstillende funktion, hvis den opfylder bestemmelserne i artikel 2-5.

2. Begrebet støtte omfatter de støtteelementer, der måtte være indeholdt i finansieringsforanstaltninger til fordel for jern- og stålvirksomheder, såsom erhvervelse af kapitalinteresser, kapitalindsud eller tilsvarende foranstaltninger (som f.eks. obligationslån, der kan konverteres til aktier, eller lån, der ikke ydes på markedsvilkår, eller for hvilke det finansielle udbytte eller tilbagebetalingen, i det mindste delvis, afhænger af virksomhedens finansielle resultater, inklusive lånegarantier og overdragelse af fast ejendom), som træffes af medlemsstaterne, regionale eller lokale myndigheder eller andre organer, der anvender statsmidler i dette øjemed, når der ikke er tale om tilførsel af risikovillig kapital efter almindelig investeringspraksis under markedsökonomiske forhold.

3. Støtte i henhold til denne beslutning må kun ydes efter proceduren i artikel 6 og må ikke udbetales efter den 22. juli 2002.«

- 7 Ifølge artikel 6 med overskriften »Procedure« i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien skal alle støtteprojekter og alle finansielle interventioner til fordel for jern- og stålvirksomheder anmeldes til Kommissionen, der vurderer, om disse er forenelige med fællesmarkedet. Ifølge artikel 6, stk. 4, må de omhandlede foranstaltninger kun iværksættes med Kommissionens godkendelse og på de af denne fastsatte vilkår.
- 8 Artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien har følgende ordlyd:

»Hvis Kommissionen mener, at en bestemt finansiel foranstaltning kan udgøre statsstøtte i henhold til artikel 1 eller er i tvivl om, hvorvidt en bestemt støtte er forenelig med bestemmelserne i denne beslutning, underretter den den pågældende medlemsstat og anmoder de berørte parter og andre medlemsstater om at fremsætte deres bemærkninger. Såfremt Kommissionen — efter at have modtaget bemærkningerne og efter at have givet den pågældende medlemsstat lejlighed til at reagere — konstaterer, at en støtteforanstaltning ikke er forenelig med bestemmelserne i denne beslutning, træffer Kommissionen beslutning herom senest tre måneder efter modtagelsen af de oplysninger, der er nødvendige for, at den kan vurdere den pågældende støtteforanstaltning. Traktatens artikel 88 finder anvendelse, såfremt en medlemsstat ikke efterkommer den pågældende beslutning.«

- 9 Artikel 6, stk. 6, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien bestemmer:

»Dersom Kommissionen ikke senest to måneder efter modtagelsen af den fuldstændige anmeldelse af de påtænkte støtteforanstaltninger har indledt

proceduren i stk. 5 eller på anden måde tilkendegivet sin stilling, kan de påtænkte foranstaltninger iværksættes på betingelse af, at medlemsstaten på forhånd har meddelt Kommissionen, at den har til hensigt at gøre dette. Såfremt Kommissionen hører de øvrige medlemsstater i henhold til stk. 3 forlænges denne frist til tre måneder.«

Sagens faktiske omstændigheder

Løn- og arbejdsforholdene i virksomheden Cockerill Sambre

- 10 Cockerill Sambre SA og selskaberne Carlam SA, Cockerill Sambre Finances Services SA samt Recherche et Développement du Groupe Cockerill Sambre SC (herefter samlet »Cockerill Sambre«) udgør en integreret jern- og stålvirksomhed, der er etableret i Belgiens region Vallonien. Indtil begyndelsen af 1999 var Cockerill Sambre en offentlig virksomhed, som regionen Vallonien havde majoriteten af aktiekapitalen i. Samme år blev virksomheden privatiseret og solgt til den franske jern- og stålkoncern Usinor.
- 11 Som følge af de vanskelige forhold, som navnlig i 1996 bestod i jern- og stålindustrien i Vallonien, udarbejdede Cockerill Sambre en restruktureringsplan, der bl.a. bestemte, at antallet af arbejdstagere skulle reduceres med 2 000 personer.
- 12 Det var på den baggrund, at de ansatte i Cockerill Sambre, hvis løn var fastsat på grundlag af en løntarif (herefter de »tarifansatte«), under forhandlingerne mellem arbejdsmarkedets parter i årene 1997-1998 krævede en nedsættelse af den egentlige arbejdstid fra 37 til 34 timer for at øge eller i det mindste bevare antallet af arbejdspladser i virksomheden. Dette krav blev afvist af Cockerill Sambre på grund af de høje omkostninger.

13 Efter at de tarifansatte havde punkstrejket, førte forhandlingerne imidlertid til underskrivelsen den 17. april 1998 af en kollektiv arbejdsoverenskomst mellem Cockerill Sambre og fagforeningerne, der repræsenterede de berørte arbejdstagere, der bl.a. fastsatte en nedsættelse af arbejdstiden (herefter »den kollektive overenskomst«),.

14 Den kollektive overenskomst fastsatte bl.a.:

— en nedskæring af den ugentlige arbejdstid fra 37 til 34 timer fra den 1. januar 1999

— opretholdelsen af de samlede arbejdstimer, der udføres af samtlige tarifansatte, trods denne nedsættelse af den ugentlige arbejdstid, hvilket betød oprettelse af 150 nye arbejdspladser

— fastholdelsen af den lønsum, udbetalt af Cockerill Sambre til samtlige tarifansatte på det niveau, som bestod ved indgåelse af den kollektive overenskomst

— oprettelse af en mekanisme til kompensation for indtægtsnedgangen for de tarifansatte som følge af deres lønnedgang proportional med nedsættelsen af deres arbejdstid.

15 I den kollektive overenskomst præciseredes i den forbindelse dels, at overenskomstparterne i fællesskab skulle ansøge om enhver støtte, der ville kunne

tildeles Cockerill Sambre for at finansiere den arbejdstidsnedsættelse, der var fastsat i denne overenskomst, dels at overenskomstens opbygning var afhængig af, at der blev erhvervet offentlige midler, og at overenskomstparterne i mangel heraf sammen skulle tage situationen og muligheden for gennemførelsen af den pågældende overenskomst op til fornyet undersøgelse.

De omtvistede foranstaltninger

- 16 De foranstaltninger, der er vedtaget af Kongeriget Belgien, og som Kommissionen har påtalt over for denne medlemsstat (herefter »de omtvistede foranstaltninger«), har til formål at kompensere de tarifansatte for lønnedgangen, der er en følge af de tarifansattes arbejdstidsnedsættelse.
- 17 Med henblik på at kompensere for virkningerne af denne lønnedgang blev det besluttet at udbetale en »overgangsydelse« til de tarifansatte for at opretholde deres løn på det niveau, der var opnået i 1998 for en ugentlig arbejdstid på 37 timer, indtil udgangen af 2005.
- 18 Finansieringen af overgangsydelsen er i det væsentligste sikret ved hjælp af tilskud fra de belgiske offentlige myndigheder, og af de tarifansatte selv for den resterende del, idet disse har givet afkald på de lønforhøjelser, som de havde krav på i 1997 og 1998.

- 19 Disse offentlige tilskud beløber sig til 13,71 mio. EUR og består af to dele, nemlig
- en nedsættelse af arbejdsgiverens socialsikringsbidrag i perioden 1999-2005 gennem et samlet beløb på 10,36 mio. EUR fra den belgiske forbundsregering

 - et tilskud fra den vallonske regering på 3,35 mio. EUR, der udbetales til en forening kaldet »Fonds social des employés au barème de Cockerill Sambre« (Fonden for Cockerill Sambres tarifansatte) i løbet af de samme syv år.
- 20 De beløb, som Cockerill Sambre har sparet som følge af de nedsatte socialsikringsbidrag, samt de beløb, der er udbetalt til fonden nævnt i præmissen ovenfor, bliver overført til virksomhedens tarifansatte. Disse udbetalinger udgør overgangsydelsen.

Proceduren forud for vedtagelsen af den anfægtede beslutning

- 21 Ved skrivelse af 23. november 1998 anmodede Kommissionen om oplysninger fra de belgiske myndigheder vedrørende forlydender i pressen den 20. november 1998, hvorefter Kongeriget Belgien havde besluttet at yde støtte til Cockerill Sambre for en periode på syv år som led i en generel nedsættelse af arbejdstiden.

- 22 Ved skrivelse af 11. december 1998 bekræftede de belgiske myndigheder at have truffet de omtvistede foranstaltninger, men erklærede, at der efter deres opfattelse ikke var tale om statsstøtte, hvorfor man ikke i henhold til artikel 6 i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien havde anmeldt foranstaltningerne til Kommissionen.
- 23 Efter en betydelig korrespondance og et møde med de belgiske myndigheder i løbet af 1999 besluttede Kommissionen at indlede proceduren i henhold til artikel 6 i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien; ved skrivelse af 25. januar 2000 meddelte den sin beslutning til Kongeriget Belgien. Beslutningen blev offentliggjort i *De Europæiske Fællesskabers Tidende* den 25. marts 2000 (EFT C 88, s. 8), og interesserede parter blev anmodet om at fremsende deres bemærkninger til Kommissionen senest en måned efter denne offentliggørelse.
- 24 Som svar på nævnte beslutning fremsendte de belgiske myndigheder et notat, dateret den 5. april 2000, hvori de gentog den holdning, der allerede var blevet udtrykt inden indledningen af proceduren, nemlig at de omtvistede foranstaltninger ikke udgjorde statsstøtte.
- 25 Som led i proceduren modtog Kommissionen i april 2000 bemærkninger fra en interesseret part og en medlemsstat, og Kommissionen fremsendte bemærkningerne til den belgiske regering og gav den mulighed for at kommentere dem, hvilket regeringen gjorde ved skrivelse af 9. juni 2000.
- 26 På grundlag af denne procedure har Kommissionen vedtaget den anfægtede beslutning.

Den anfægtede beslutning

27 Den anfægtede beslutning blev meddelt Kongeriget Belgien den 5. december 2000 under nummer K(2000) 3563.

28 Artikel 1 i den anfægtede beslutning lyder:

»Den statsstøtte, som Belgien har ydet til fordel for stålvirksomheden Cockerill Sambre SA på 553,3 mio. BEF (13,7 mio. EUR), udgør statsstøtte i henhold til artikel 1 i stålstøttereglerne og er uforenelig med fællesmarkedet.«

29 Artikel 2 i den anfægtede beslutning forpligter Kongeriget Belgien til straks at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at tilbagesøge den støtte, som allerede er udbetalt ulovligt til Cockerill Sambre SA, med renter, og at standse udbetaling af endnu ikke udbetalte beløb.

Anbringenderne i annullationssøgsmålet og Domstolens bemærkninger

30 Til støtte for annullationssøgsmålet har Kongeriget Belgien anført fem anbringender. For det første tilsidesætter den anfægtede beslutning artikel 4, litra c), KS og sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien, da det med urette er antaget, at Cockerill Sambre har opnået en økonomisk fordel af de omtvistede foranstaltninger. For det andet tilsidesætter den anfægtede beslutning de samme

bestemmelser, da det er antaget, at de omtvistede foranstaltninger er til fordel for Cockerill Sambre, mens virksomhedens ansatte er de reelt begunstigede af disse foranstaltninger. For det tredje er den pågældende beslutning behæftet med en kompetencemangel. For det fjerde er beslutningen ikke tilstrækkelig begrundet. For det femte er der subsidiært gjort gældende, at den anfægtede beslutning tilsidesætter artikel 95, stk. 1, KS.

Det første og andet anbringende

31 Første og andet anbringende skal behandles samlet, da det med begge kritiseres, at den anfægtede beslutning betragter de omtvistede foranstaltninger som statsstøtte.

32 Indledningsvis bemærkes, at i henhold til fast retspraksis er støttebegrebet mere generelt end tilskudsbegrebet, fordi det ikke blot omfatter positive ydelser såsom selve tilskuddene, men ligeledes de indgreb, der under forskellige former letter de byrder, som normalt belaster en virksomheds budget, og derved, uden at være tilskud i ordets egentlige forstand, er af samme art og har tilsvarende virkninger (jf. bl.a. dom af 23.2.1961, sag 30/59, De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed, Sml. 1954-1964, s. 211, navnlig s. 217, org.ref.: Rec. s. 1, navnlig s. 39, af 15.3.1994, sag C-387/92, Banco Exterior de España, Sml. I, s. 877, præmis 13, af 1.12.1998, sag C-200/97, Ecotrade, Sml. I, s. 7907, præmis 34, og af 8.11.2001, sag C-143/99, Adria-Wien Pipeline og Wietersdorfer & Peggauer Zementwerke, Sml. I, s. 8365, præmis 38).

33 Desuden må begrebet »støtte« i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 4, litra c), KS, nødvendigvis indebære fordele, der direkte eller indirekte ydes ved hjælp af statsmidler, eller som udgør en supplerende byrde for staten

eller organer, der er udpeget eller oprettet til dette formål (jf. bl.a. dom af 24.1.1978, sag 82/77, Van Tiggele, Sml. s. 25, præmis 23-25, af 17.3.1993, forenede sager C-72/91 og C-73/91, Sloman Neptun, Sml. I, s. 887, præmis 19 og 21, af 7.5.1998, forenede sager C-52/97 — C-54/97, Viscido m.fl., Sml. I, s. 2629, præmis 13, og Ecotrade-dommen, præmis 35).

- 34 I denne sag er det ubestridt, at finansieringen af overgangsydelsen, der udbetales til de tarifansatte i Cockerill Sambre, i det væsentligste er sikret ved offentlige midler, der er tildelt af den belgiske forbundsregering og den vallonske regering.
- 35 Den belgiske regering har ikke desto mindre hævdet, at de offentlige myndigheders deltagelse ikke har lettet de byrder, som normalt påhviler Cockerill Sambres budget.
- 36 I den forbindelse bemærkes, at overgangsydelsen, der er finansieret af de pågældende offentlige midler, udelukkende er blevet udbetalt til Cockerill Sambres ansatte enten af virksomheden selv eller af foreningen kaldet »Fonds social des employés au barème de Cockerill Sambre«, i kraft af deres egenskab af arbejdstagere i virksomheden og som modydelse for det antal arbejdstimer, de udfører for virksomheden.
- 37 Dette tillæg til lønnen udgør således et accessorisk element til den løn, Cockerill Sambres tarifansatte modtager, og hører således til de lønudgifter, som virksomheden normalt skal bære.

- 38 Det er korrekt, at Cockerill Sambre ikke var forpligtet til økonomisk at udligne de tarifansattes lønnedgang, som følge af nedsættelsen af den ugentlige arbejdstid, og at en sådan forpligtelse ikke var fastsat i den kollektive overenskomst.
- 39 Imidlertid belaster udgifterne knyttet til de ansattes løn efter deres væsen virksomheders budget, uafhængigt af, om disse udgifter følger af forpligtelser efter loven eller i henhold til kollektive overenskomster.
- 40 Den omstændighed, at den kollektive overenskomst har gjort den foreskrevne arbejdstidsnedsættelse betinget af, at der opnås offentlige kompensationsmidler, idet den uden videre udelukker enhver forhøjelse af lønudgifterne, der skal bæres af Cockerill Sambre, fjerner ikke overgangsydelsernes karakter af lønudgift, som virksomheden normalt skal bære.
- 41 Desuden har Domstolen allerede fastslået, at finansiering gennem offentlige midler af et skifteholdstillæg til bestemte arbejdstagere i kulindustrien førte til en forhøjelse af deres løn, der kunstigt nedsatte de berørte virksomheders produktionsomkostninger, og det pågældende skifteholdstillæg skulle som følge heraf betragtes som en støtte forbudt ved artikel 4, litra c), KS (jf. dommen i sagen De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg mod Den Høje Myndighed, s. 220 og 221).
- 42 Det skal således fastslås, at de omtvistede foranstaltninger har den virkning, at de letter de byrder, der normalt belaster Cockerill Sambres budget.

- 43 Som følge heraf kan der ikke gives medhold i det første af Kongeriget Belgiens anbringender om, at finansieringen af de tarifansattes arbejdstidsnedsættelse i Cockerill Sambre gennem offentlige midler ikke giver virksomheden nogen økonomiske fordele, således at de omtvistede foranstaltninger ikke kan betragtes som statsstøtte.
- 44 Domstolen kan heller ikke tiltræde det andet anbringende om, at de omtvistede foranstaltninger ikke udgør statsstøtte, fordi Cockerill Sambres ansatte er de reelle modtagere.
- 45 I overensstemmelse med fast retspraksis karakteriseres statsstøttetiltag nemlig ikke af deres grunde eller deres hensigter, men defineres i kraft af deres virkninger (jf. i denne retning bl.a. dom af 2.7.1974, sag 173/73, Italien mod Kommissionen, Sml. s. 709, præmis 27, af 26.9.1996, sag C-241/94, Frankrig mod Kommissionen, kaldet »Kimberly Clark«, Sml. I, s. 4551, præmis 20, og af 12.10.2000, sag C-480/98, Spanien mod Kommissionen, Sml. I, s. 8717, præmis 16).
- 46 Den omstændighed, at de statslige interventioner har et socialt formål, kan derfor ikke uden videre medføre, at de falder uden for begrebet statsstøtte (jf. bl.a. Kimberly Clark-dommen, præmis 21, dom af 17.6.1999, sag C-75/97, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 3671, præmis 25, og af 5.10.1999, sag C-251/97, Frankrig mod Kommissionen, Sml. I, s. 6639, præmis 37).
- 47 Heraf følger, at den belgiske regerings argument om, at de omtvistede foranstaltninger har til formål både at skabe arbejdspladser og, i arbejdstagernes interesse, at formindske de økonomiske ulemper ved den arbejdstidsnedsættelse, som de havde anmodet om, er uden relevans ved bedømmelsen af, om disse foranstaltninger er statsstøtte, som er forbudt ved artikel 4, litra c), KS.

- 48 For så vidt angår de omtvistede foranstaltninger er det tilstrækkelig at fastslå, at skønt de offentlige midler, der er tildelt af den belgiske forbundsregering og den vallonske regering, er blevet udbetalt til Cockerill Sambres tarifansatte, er Cockerill Sambre modtageren, idet disse foranstaltninger, som anført i præmis 42, har den virkning at lette de byrder, der normalt belaster Cockerill Sambres budget.

Det tredje anbringende

- 49 Med det tredje anbringende har Kongeriget Belgien gjort gældende, at den anfægtede beslutning er behæftet med en kompetencemangel.
- 50 Kongeriget Belgien har i den forbindelse hævdet, at efter at de belgiske myndigheder den 19. juni 2000 havde fremsat kommentarer til bemærkninger fra interesserede parter, og der ikke var blevet fremsendt en anmodning om yderligere oplysninger til de pågældende myndigheder, var den anfægtede beslutning af 15. november 2000 således blevet vedtaget efter udløbet af fristen på tre måneder fastsat i artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien.
- 51 Denne frist var ubestrideligt udløbet, da den anfægtede beslutning blev vedtaget. For at vurdere, om denne omstændighed førte til Kommissionens fortabelse af kompetencen til at vedtage beslutningen, skal det undersøges, om udløbet af den pågældende tidsfrist fører til kompetencens ophør.
- 52 En tidsfrists karakter skal fastsættes under hensyntagen til den almindelige sammenhæng, hvori den indgår, og dens formål (jf. i denne retning bl.a. dom af 2.5.1990, sag C-357/88, Hopermann, Sml. I, s. 1669, præmis 12, og af 6.7.2000, sag C-289/97, Eridania, Sml. I, s. 5409, præmis 26).

- 53 For så vidt angår den sammenhæng, hvori tidsfristen i artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien indgår, bemærkes, at ifølge artikel 4, litra c), KS ophæves og forbydes uden undtagelse tilskud eller anden støtte ydet af medlemsstaterne eller særlige byrder pålagt af dem, i hvilken som helst form dette sker, som uforeneligt med fællesmarkedet for kul og stål.
- 54 I den sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien, der er vedtaget på grundlag af artikel 95 KS, gives der imidlertid tilladelse til at yde støtte til jern- og stålindustrien i de tilfælde, der er utømmende opregnet og i overensstemmelse med de i kodeksen fastsatte procedurer. Kodeksens artikel 6, stk. 4, foreskriver navnlig, at støtteprojektforanstaltningerne kun må iværksættes med Kommissionens godkendelse. Artikel 6, stk. 6, fraviger udtrykkeligt denne bestemmelse med et påbud om, at disse støtteforanstaltninger kan iværksættes, såfremt Kommissionen ikke har indledt proceduren i artikel 6, stk. 5, eller på anden måde tilkendegivet sin stilling inden for en frist på to måneder efter modtagelsen af den fuldstændige anmeldelse af de påtænkte støtteforanstaltninger, på betingelse af, at medlemsstaten på forhånd har meddelt Kommissionen, at den har til hensigt at gøre dette.
- 55 De tilfælde, hvor støtte til jern- og stålindustrien kan ydes, udgør således en undtagelse fra reglen, hvorefter sådan støtte er forbudt, og tildeling af støtte kan således principielt kun godkendes i henhold til en udtrykkelig beslutning fra Kommissionen.
- 56 Enhver fravigelse af eller undtagelse fra en almindelig regel skal fortolkes restriktivt (jf. bl.a. dom af 12.12.1995, sag C-399/93, Oude Luttikhuis m.fl., Sml. I, s. 4515, præmis 23, og af 18.1.2001, sag C-83/99, Kommissionen mod Spanien, Sml. I, s. 445, præmis 19).
- 57 Heraf følger, at en medlemsstat i henhold til artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien kun lovligt kan gennemføre en støtteforanstaltning ifølge en udtrykkelig beslutning truffet af Kommissionen i den

forbindelse. Såfremt der ikke foreligger en sådan beslutning fra Kommissionen inden udløbet af fristen på tre måneder fastsat i kodeksen, indebærer dette ikke, at der foreligger en stiltiende godkendelse af medlemsstatens påtænkte støtteforanstaltning.

58 Såfremt tidsfristen på tre måneder skulle fortolkes således, at det efter fristens udløb var Kommissionen forbudt at udtale sig om den påtænkte støtteforanstaltnings forenelighed med EKSF-traktaten i det tilfælde, hvor Kommissionen ikke inden for fristen havde vedtaget en beslutning herom, ville den berørte medlemsstat dels være forhindret i at gennemføre den pågældende støtte, dels ikke have mulighed for ved en beslutning fra Kommissionen at opnå en tilladelse til gennemførelsen som led i den procedure, Kommissionen havde indledt. Som det er anført i punkt 101 i generaladvokatens forslag til afgørelse, vil en sådan situation være i strid med en tilfredsstillende anvendelse af bestemmelserne om statsstøtte.

59 I en situation som den i præmis 58 beskrevne kunne en eventuel tilladelse fra Kommissionen nemlig kun opnås ved at indlede en ny procedure i henhold til sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien, som ville forsinke Kommissionens beslutning uden at give yderligere garantier til den berørte medlemsstat, hvilket ville være i strid med formålet i kodeksens artikel 6, stk. 5.

60 Fristen på tre måneder i artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien kan i lyset af den almindelige sammenhæng og sit formål herefter ikke betragtes som en frist, der efter udløbet fører til kompetencens ophør.

61 Kommissionen er vel i sine relationer til medlemsstaterne forpligtet til at overholde en betingelse, som den har pålagt sig selv (jf. i denne retning dom af

24.1.2002, sag C-170/00, Finland mod Kommissionen, Sml. I, s. 1007, præmis 34, og af 13.6.2002, sag C-158/00, Luxembourg mod Kommissionen, Sml. I, s. 5373, præmis 24).

- 62 Imidlertid er en manglende overholdelse af en sådan betingelse kun retsstridig, såfremt den medfører, at de procedurermæssige garantier, som medlemsstaterne har, gøres illusoriske (jf. i denne retning dommen i sagen Finland mod Kommissionen, præmis 34, og dommen i sagen Luxembourg mod Kommissionen, præmis 24).
- 63 Tre-månedersfristen i artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien er indført af hensyn til beskyttelsen af retssikkerheden med henblik på at sikre en hurtig beslutning fra Kommissionen.
- 64 Kommissionens manglende overholdelse af sin forpligtelse til at træffe en beslutning inden for denne frist kan således ikke sanktioneres med beslutningskompetencens ophør, idet dette som anført i nærværende doms præmis 59 kun vil bevirke, at Kommissionens beslutning forsinkes, uden at der gives yderligere garantier til den berørte medlemsstat. Denne konstatering afskærer ikke fra erstatningssøgsmål i det tilfælde, hvor Kommissionens forsinkede beslutning har ført til, en af de berørte parter har lidt et reelt tab.
- 65 Desuden skal det fastslås, at til forskel fra artikel 6, stk. 5, i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien bestemmer samme kodeks' artikel 6, stk. 6 — om den situation, hvor en medlemsstat har anmeldt et støtteprojekt eller finansielle interventioner til Kommissionen — udtrykkeligt, at Kommissionens manglende overholdelse af fristen til at træffe en beslutning sanktioneres med medlemsstatens mulighed for at iværksætte de påtænkte foranstaltninger på betingelse af, at den på forhånd har meddelt Kommissionen sin hensigt om at gøre dette.

66 Herefter bør det tredje anbringende forkastes.

Det fjerde anbringende

67 Ifølge Kongeriget Belgien er den anfægtede beslutning blevet vedtaget i strid med begrundelsespligten som fastsat i artikel 15, stk. 1, KS.

68 I den forbindelse påpeges, at ifølge fast retspraksis vedrørende artikel 253 EF, som kan overføres til artikel 15 KS, skal den begrundelsespligt, der kræves i henhold til den pågældende bestemmelse, tilpasses karakteren af den pågældende retsakt og klart og utvetydigt angive de betragtninger, som den institution, der har udstedt den anfægtede retsakt, har lagt til grund, således at de berørte parter kan få kendskab til grundlaget for den trufne foranstaltning, og således at Domstolen kan udøve sin prøvelsesret. Det kræves ikke, at begrundelsen angiver alle de forskellige relevante faktiske og retlige momenter, da spørgsmålet, om en beslutnings begrundelse opfylder kravene efter artikel 253 EF, ikke blot skal vurderes i forhold til ordlyden, men ligeledes til den sammenhæng, hvori den indgår, samt under hensyn til alle de retsregler, som gælder på det pågældende område (jf. bl.a. dom af 29.2.1996, sag C-56/93, Belgien mod Kommissionen, Sml. I, s. 723, præmis 86, af 2.4.1998, sag C-367/95 P, Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, Sml. I, s. 1719, præmis 63, og af 7.3.2002, sag C-310/99, Italien mod Kommissionen, Sml. I, s. 2289, præmis 48).

69 I dette tilfælde angiver den anfægtede beslutning grundene til Kommissionens vurdering om, at de omtvistede foranstaltninger er statsstøtte i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i EKSF-traktaten og i sjette kodeks for støtte til jern- og stålindustrien, og uforenelige med fællesmarkedet. Navnlig i den pågældende beslutnings punkt 20 har Kommissionen detaljeret argumenteret for, at Cockerill Sambre, i strid med det af Kongeriget Belgien anførte, har haft finansielle og økonomiske fordele af de pågældende støtteforanstaltninger.

- 70 Kongeriget Belgien har navnlig først gjort gældende, at den anfægtede beslutning ikke indeholder svar på dets argumentation vedrørende risikoen for at skabe inkonsekvens i den europæiske beskæftigelsespolitik.
- 71 I den forbindelse er det tilstrækkeligt at bemærke, at Kommissionen ikke var forpligtet til at tage stilling til dette forhold, der er åbenbart uvedkommende for så vidt angår spørgsmålet, om de omtvistede foranstaltninger skal betragtes som statsstøtte (jf. i denne retning dommen i sagen Kommissionen mod Sytraval og Brink's France, præmis 64).
- 72 Kongeriget Belgien hævder endvidere, at den anfægtede beslutning ikke indeholder svar på dets argumentation vedrørende begrebet »støttmodtager« i de pågældende foranstaltninger.
- 73 Det skal i den forbindelse fastslås, at der i den anfægtede beslutnings punkt 23 er anført de grunde, som førte Kommissionen til at antage, at de omtvistede foranstaltninger ikke udgør støtte til enkeltpersoner, men en støtte til en virksomhed, da støtten finansierer udgifter i forbindelse med arbejdsudgifter præsteret af ansatte hos Cockerill Sambre.
- 74 Endelig har Kongeriget Belgien påberåbt sig, at den anfægtede beslutning ikke indeholder nogen forklaringer vedrørende de omtvistede foranstaltningers konsekvenser og økonomiske virkning på fællesmarkedet og den frie konkurrence.
- 75 Det skal i den forbindelse fastslås, at en støtteforanstaltning for at være omfattet af artikel 4, litra c), KS ikke nødvendigvis skal påvirke samhandelen inden for

Fællesskabet eller konkurrencen (jf. dom af 24.9.2002, forenede sager C-74/00 P — C-75/00 P, Falck og Acciaierie di Bolzano mod Kommissionen, Sml. I, s. 7869, præmis 102), således at Kommissionen ikke på nogen måde var forpligtet til at begrunde den anfægtede beslutning på dette punkt.

- 76 Det fremgår af det ovenfor anførte, at det fjerde anbringende skal forkastes.

Det femte anbringende

- 77 Såfremt Domstolen måtte anse de omtvistede foranstaltninger for statsstøtte, har Kongeriget Belgien subsidiært hævdet, at den anfægtede beslutning er blevet vedtaget i strid med artikel 95, stk. 1, KS.
- 78 Kongeriget Belgien har i den forbindelse gjort gældende, at Kommissionen har anlagt et åbenbart urigtigt skøn, idet den undlod at indhente en udtalelse fra Rådet om dens eventuelle godkendelse af de pågældende foranstaltninger som en undtagelse i henhold til artikel 95, stk. 1, KS.
- 79 Kommissionen har heroverfor anført, at da den belgiske regering formelt har anmodet Kommissionen om at undersøge muligheden for at anvende artikel 95, stk. 1, KS efter vedtagelsen af den anfægtede beslutning, bør det subsidiære anbringende ikke realitetsbehandles.

- 80 Den anførte omstændighed indebærer imidlertid ikke, at det pågældende anbringende ikke er rettet mod den anfægtede beslutning selv, og dens reelle konsekvens er et passivitetssøgsmål rettet mod Kommissionens undladelse af at indhente en udtalelse fra Rådet, hvorved betingelserne fastsat i artikel 35 KS ikke er opfyldt.
- 81 Heraf følger, at det pågældende anbringende skal realitetsbehandles.
- 82 For så vidt angår dette anbringendes rigtighed skal det påpeges, at artikel 95, stk. 1, KS gør det muligt for Kommissionen ifølge den i bestemmelsen fastsatte procedure at vedtage beslutninger, der undtagelsesvis tillader statsstøtte, som er nødvendig for funktionen af det fælles marked for kul og stål.
- 83 Med visse af disse beslutninger er der givet tilladelse til ad hoc-støtte til udvalgte jern- og stålvirksomheder; med visse andre bemyndiges Kommissionen til at fastslå, at visse støtteforanstaltninger til fordel for virksomheder, der opfylder de fastsatte betingelser, er forenelige med fællesmarkedet (kendelse afsagt af Domstolens præsident den 3.5.1996, sag C-399/95 R, Tyskland mod Kommissionen, Sml. I, s. 2441, præmis 20).
- 84 Kommissionen udøver denne beføjelse, når den betragter den pågældende støtte som nødvendig for at virkeliggøre traktatens mål.
- 85 Som det er anført i punkt 138 i generaladvokatens forslag til afgørelse, medfører godkendelsesordningens indre logik — for så vidt angår Kommissionens vedtagelser af individuelle beslutninger — at den berørte medlemsstat anmoder

Kommissionen om at indlede proceduren i artikel 95 KS, inden Kommissionen undersøger, om støtten er nødvendig for at virkeliggøre traktatens mål.

86 Heraf følger, at Kommissionen, i modsætning til det af Kongeriget Belgien anførte, ikke på nogen måde var forpligtet til af egen drift inden vedtagelsen af den anfægtede beslutning at indlede proceduren i artikel 95, stk. 1, KS for at tillade de omtvistede foranstaltninger i henhold til denne bestemmelse.

87 Det fremgår af det ovenfor anførte, at det femte anbringende skal forkastes.

88 Det følger af samtlige de foranstående betragtninger, at Kommissionen skal frifindes.

Sagens omkostninger

89 I henhold til procesreglementets artikel 69, stk. 2, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Da Kommissionen har nedlagt påstand om, at Kongeriget Belgien tilpligtes at betale sagens omkostninger, og Kongeriget Belgien har tabt sagen, bør det pålægges det at betale sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

- 1) **Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber frifindes.**

- 2) **Kongeriget Belgien betaler sagens omkostninger.**

Wathelet

Timmermans

Edward

Jann

von Bahr

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 12. december 2002.

R. Grass

M. Wathelet

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling